

Måndagen den 28 maj 1962

Katrineholms hembygdsare på utflykt:

Gudarnas åker vid Vik gav namn åt Vingåker

Katrineholmsortens hembygdsförenings utflykt i går till Vingåker och hembygdsföreningen där missgynnades av ett tidvis ihärdigt men vackert majregn. Utbytet av färden blev inte dess mindre gott genom värdföreningens i Vingåker gästfria mottagande. Det 40-tal katrineholmare, som kommit, möttes vid hembygds museet av ordföranden stationsmästare S. D. Nilsson och hr G. Weijnblad. De tre så intressanta väningarna i f. d. sockenmagasinet med deras mångfald av gamla ting demonstrerades av dem och landsantikvarie Schnell, som katalogiserat föremålen. Ej minst intresserade den delvis nyarrangerade montern med Vingåkersdräkter.

Ställning mätte Vingåkerssoldat

Före visningen passade grosshandlare Alvar Rosén, Katrineholm, på att överlämna en unik gåva till museet. Det var en mätarställning med gamla mått, som använts vid soldatmönstring. Den har påträffats i en skrubbd vid gamla kamrersbostaden vid Säfstaholm. I den skrubben fanns också en del gamla militära papper. Landsantikvarie Schnell ansåg apparaten intressant och sannolikt härröra från 1700-talet.

Besök i hembygdsgården i Viala

Dr Schnell ledde efter museivisningen en givande demonstration av kyrkan och gav viktiga uppgifter om dess historia. Där efter ställdes färden till hembygdsgården i Viala, som låg beaktande i all sin skira grönska och hade flaggan i topp. Om några dagar står alla de välkända körbårsskogarna vid Viala i full

tydelse fick träldomens upphörande. Trålar med namn som Budde (Buddetorp) och Kludde tog som fria upp någon mager ängs- eller åkerlycka. Ända upp till skogsbygderna steg odlingarna. Vi finner från den tiden många ortnamn på -göle, som inte har med vattensamling att göra, utan med uttrycket bränna å göle, d. v. s. svedja land. Att göla för nyodling innebar att man växelvis åter lät sädesodling bli skog för att sedan göla den igen. Så brukade man skogen i landet ända in på 1700-talet. Från den tiden berättas det i resebeskrivningar från Sörmland, att man runt hela horisonten kunde se »gölen som eldsprutande berg». Ordet göle finns i en rad sammanställda ortnamn, såsom Ladgölet, Råggölet, Hallongölet. I Vingåker finns ett 100-tal -göle.

Under 1600-talet började en viktig förändring i bygdens liv genom herrgårdarnas bildande: först Högsjö (den högt liggande sjön), Säfstaholm, Skenäs och slutligen på 1800-talet Kjesäter. Dessa gårdar behövde mycket folk. Bl. a. uppläts mark till torpare mot dagsverken vid herrgården. Herrgårdsgårderna blev rätt tätbefolkade.

På Säfstaholm träffar man ortnamnet Ullevi. För höll man före, att det var en offerplats, helgad åt guden Ull. Men så är det inte. Runt om på Sävsta finns det namn, som inte hör dit, bl. a. Uppsala, Bjäle kvarn. Det är s. k. uppkallelsenamn, som inte har tradition i bygden utan tillkommit av andra skäl. Bjäle eller Bjärte kvarn är uppkallad efter Bjärteån, som i Skåne (f. d. ett

Stationsmästare Nilsson ville svara på en fråga: hur kan ni klara museum och hembygds-gård så bra ekonomiskt? Jo, vi får in cirka 6,000 kr. per år på våra sommarfester. Det hade glatt hembygdsföreningen mycket att få detta besök från Katrineholm.

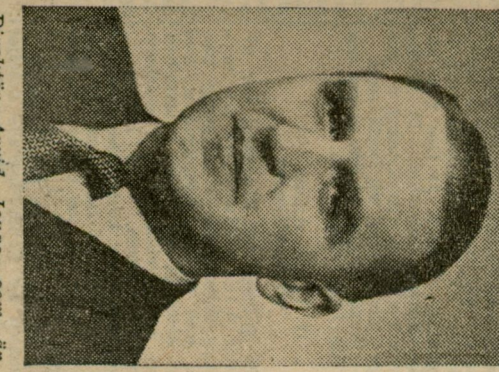
Folkmusiken rik i Vingåker

Folkskollärare Gustaf Wetter, framstående forskare och vetenskapsman inom folkmusiken och dito konstnär inom gebitet, berättade till sist fångslande om gamla framstående spelmän i Vingåkersbygden, den legendariske August Widmark, om Wester, Abostugen (f. d. rallaren Gabriel Jonsson) och A. P. Andersson i Berga samt Widmarks lärjungar Karl Erik i Lind (Sköldinge), Per Johansson i Hissjö och Sjöholms-smen. Hr Wetter spelade glänsande en polska av Widmark, en tjugsig visa, upptecknad av Andersson i Berga på 1800-talet, samt Widmarks Vingåkers brudmarsch, som har något av soldatmarsch i sig. Livliga applåder belönade musiken. Hr Wetter avrundade med att propagera för de gamla fina brudmarscherna, Vingåkers och även österåkers, som gör sig bättre vid bröllop än t. o. m. Mendelssohn. Och Vingåkersdansen och Vingåkersvalsen har inget med Vingåker att göra, åtminstone den ena av dem är ett uppsaliensiskt påhitt från tid, då det var fint att uppträda i Vingåkersdräkt vid något divertissement.

Vingåkers bebyggelse sedd genom ortnamnen

Vingåkersboken, utgiven i två delar av Gustaf Helén, är en tankvärd och charmfull läsning för den som vill förstå sin hembygds historia, sade dr Schnell. Läs t. ex. professor Carl Ivar Ståhles utomordentliga utredning om Vingåkers bebyggelsehistoria sedd genom ortnamnen - utredningen är förresten av betydelse för framställning av hela den mellansvenska bebyggelsen.

Namnet Vingåker betyder det de gamla vikingarnas åker? Nej, det kommer av Vik, den gamla byn som ligger, där Kolsnaren skjuter in som en vik. Bönderna

Styrelsen sedan 1932, kommer att förändras. Först förändras styrelsen sedan 1932, kommer att förändras. Först förändras styrelsen sedan 1932, kommer att förändras.

Advertisement for 'St' (Styrelsen) with various symbols and text including 'St', 'S', '§', and 'S'.

de nytroende gärna såg att der kristna tron blev en övergång på traditionsbunden mark. Här i Vingåker kom därför det kristna templet, när det restes på 1200-talet, att ligga i nejden av Vik. Detta första kristna tempel var grunden till den stenkyrka, som finns kvar i våra dagar.

Vin inventering av fornminnen har man i trakten av kyrkan påträffat relativt fåtaliga fynd från slutskedet av hednisk tid. Det största gravfältet finns vid Sävsta, ett namn, vars förled kommer av ett hedniskt förnamn (Sigvalder) och -sta (boplats eller ställe). Vid Hacksta by kunde man också vänta gravplatser, men de är troligen bortodlade.

Ny ordförande i hembygdsstyrelsen i Vingåker. Lofsbodsinviigning och jubel.

Holavaldens hembygds- och fornminnesförening hade på onsdagskvällen årsmöte under dir- Arvid Jonas ordförandeskap. Föreningen har 60 medlemmar. Räkenskaperna har omslutit 16,805 kr med ingående saldo på 14,137 kr och utgående saldo på 12,580 kr. De fasta tillgångarna är upplagda till 33,613 kr samt inventarierna till 500 kr. Styrelsen omvaldes friherre Christer Hernelin, kanarrer Sören Sunnhagen och bankdirektör Osten Nilsson samt nyvaldes repre- sentant Holger Esbjörnsson. Till revisorer omvaldes folk- skollärare Nils Grudemo och Kopman Bengt Lindvall. Styrelsen kommer att konstituera sig vid senare tillfälle, men det är emellertid redan klart, att ordförande, Nils Pira, och hembygdsforskaren Sigurd Esbjörnsson, som tillhört styrelsen sedan 1932, kommer att förändras.

Styrelsen sedan 1932, kommer att förändras. Först förändras styrelsen sedan 1932, kommer att förändras.